

Секція: Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Жнакіна Е.Г.

*доцент кафедри економічної теорії,
Херсонський державний університет,
м. Херсон, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Нові тенденції загальноекономічного розвитку характеризуються нагромадженням структурних зрушень та помітним посиленням процесів взаємодії між суб'єктами світової економіки, зростаючим взаємозв'язком та взаємозалежністю національних економік, злиттям національних ринків у єдиний світовий ринок. Відмінності у стані економіки різних регіонів світу, їх соціальному становищі, екологічній ситуації визначили необхідність специфічного підходу до розробки й реалізації моделі сталого розвитку для кожної країни.

Протягом останнього часу було розроблено ряд теорій економічної глобалізації, що визначають суть, передумови та наслідки інтеграційних процесів як для світового господарства загалом так і для національних економік зокрема, а саме: концепція «межі зростання», концепція сталого розвитку, концепція «універсального еволюціонізму», концепція «мітозу біосфер», концепція «світ системного аналізу», концепція «контрольованого глобального розвитку».

Основними передумовами глобалізації світової економіки є: наукові (впровадження інновацій у світове господарське життя), інформаційні (зростання швидкості обміну економічною, фінансовою, технічною інформацією), виробничі (зростання масштабів виробництва), економічні (концентрація та централізація транснаціонального капіталу), екологічні (об'єднання зусиль світового співтовариства у вирішенні екологічних проблем),

політичні (відкриття державних кордонів, створення регіональних інтеграційних угруповань) та соціальні (інтенсифікація міжнародної міграції робочої сили).

Глобалізація світової економіки – це процес розвитку стійких виробничо-господарських та культурно-політичних зв'язків між національними економіками окремих країн, в результаті чого вони стають органічними частинами світового господарства [1].

Основними ознаками глобалізації світової економіки є: поглиблення міжнародного поділу праці; зростання взаємозв'язку та взаємозалежності національних господарств; посилення відкритості національних ринків; зростання цілісності та єдності світового господарства; створення глобального інформаційного простору; посилення міжнародної конкуренції та домінування ТНК на світових ринках.

Загальною концепцією стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі, є концепція сталого розвитку.

Б. М. Данилишин визначає сталий розвиток як систему відносин суспільного виробництва, при якій досягається оптимальне співвідношення між економічним ростом, нормалізацією якісного стану природного середовища, ростом матеріальних і духовних потреб населення [2].

У формулюванні Інституту світових ресурсів сталий розвиток – це розвиток, при якому природні ресурси, людство і фінанси управляються і використовуються таким чином, щоби збільшити багатство і благоустрій людей без погіршення умов їх життєдіяльності у майбутньому [3].

З. В. Герасимчук вважає, що сталий розвиток – це процес забезпечення функціонування територіальної системи із заданими параметрами в певних умовах, протягом необхідного проміжку часу, що веде до гармонізації факторів виробництва та підвищення якості життя сучасних і наступних поколінь за

умови збереження і поетапного відтворення цілісності навколишнього середовища [4].

На основі узагальнення існуючих трактувань сталого розвитку у роботі запропоновано визначати дане поняття як довготривалий процес взаємозв'язку, тісної співпраці усіх країн світу, що передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів, справедливий розподіл благ та захист інтересів майбутніх поколінь.

До ключових завдань сталого розвитку слід віднести:

1. Відновлення і подальше збереження в потрібному обсязі на необхідній площі природних екосистем та їхньої здатності до самовідтворення.
2. Забезпечення випереджального розв'язання проблеми економічного, соціального, демографічного і духовного розвитку.
3. Узгодження темпів економічного розвитку з господарською ємністю екосистем.

Усі питання сталого розвитку є дуже актуальними для України. Неузгодженість темпів економічного розвитку і вимог екологічної безпеки, домінування природомістких галузей з високою питомою вагою ресурсо- та енергомістких застарілих технологій, сировинна орієнтація експорту, мілітаризація виробництва, відсутність культури праці та споживання призвели до формування техногенного типу економічного розвитку. Як наслідок, нині антропогенне навантаження на природу наближається до граничної межі її екологічної стійкості. За нею починаються кризові та катастрофічні зміни в природі, що негативно впливає на життєдіяльність людини і суспільства.

Основна мета сталого розвитку України – забезпечення динамічного соціально-економічного зростання, збереження якості навколишнього середовища і раціональне використання природно-ресурсного потенціалу, задоволення потреб сучасних і майбутніх поколінь через побудову високоефективної економічної системи, що стимулює екологічну сталість, продуктивну працю, науково-технічний прогрес, а також має соціальну спрямованість.

Указом Президента України від 12 січня 2015 року N 5/2015 схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Метою Стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід країни на провідні позиції у світі.

Першочерговою є реалізація таких реформ і програм [5]:

- Реформа системи національної безпеки та оборони.
- Оновлення влади та антикорупційна реформа.
- Судова реформа.
- Реформа правоохоронної системи.
- Децентралізація та реформа державного управління.
- Дерегуляція та розвиток підприємництва.
- Реформа системи охорони здоров'я.
- Податкова реформа.
- Програма енергонезалежності.
- Програма популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі.

Таким чином, господарське освоєння природних територій призводить до формування нового середовища шляхом проникнення виробничих елементів в природне середовище, що викликає його перебудову. Стратегія сталого розвитку – право на здорове і повноцінне життя людини в гармонії з природою. Забезпечення цього вимагає зміни стереотипів цінностей, гуманізації суспільства, активізації соціальної політики і забезпечення соціальних гарантій населенню, посилення ролі об'єднань громадян, ділових і наукових кіл.

Література

1. Глобалізація і безпека розвитку/ О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко, М.О. Гончаренко та ін. – К.: КНЕУ, 2002. – 789 с.
2. Б. М. Данилишин, С. І. Дорогунцов, В. С. Міщенко, В. Я. Коваль, О.С.Новоторов, М. М. Паламарчук. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України. – Київ, РВПС України. 1999. – 716 с.

3. Інститут світових ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wri.org/>
4. Герасимчук З. В. Регіональна політика сталого розвитку: методологія формування, механізми реалізації. – Луцьк: Настиря, 2001. – 528с.
5. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/>